

KAKO SEM SE ZNAŠLA V ANDERSENOVI DEŽELI

Znašla sem se v Andersenovi deželi

Od nekdanj smo poslušali, kako je skandinavski svet nekaj posebnega. Ne le zaradi neustrašnih Vikingov, ki so še pred Kolumbom odkrili Ameriko. Predvsem zaradi dobro urejenega družbenega sistema. Poudarjene skrbi za socialo, zdravstvo, šolstvo ... Nam učiteljem pa je bilo to položeno v učbenike kot posebna mantra.

In ko se mi je zgodila priložnost kot učiteljici, pridobiti nove izkušnje in znanje preko programa *Erasmus +*, sem si rekla – no, pa grem pogledat.

S pametjo in srcem se daleč pride

Da se je zgodila Danska in ne katera druga skandinavskih držav, je bilo srečno naključje.

Zahvala gre izjemnemu učitelju ddr. Rainu Kristianu Hansenu, učitelju biologije in kemije ter vodji internacionalnega sodelovanja na šoli VUC Roskilde. Njegov občutek za koristne pobude, po tem pa dobra volja, prijaznost in kooperativnost, delujejo čudežno. Za moj predlog je navdušil vodstvo šole in zasnoval zelo pester in intenziven program za sedemdnevno spremljanje dela na njihovi šoli.

In sem sredi septembra odrinila na pot.

Danska in Slovenija sestrski državi

Da sem posrečeno izbrala državo, sem spoznala že kmalu po prihodu v Kopenhagen. Že prvi sprehod skozi mesto mi je povedal, da sem »tu doma«. Ljudje namreč sproščeno posedajo ob kozarcu vina ali piva in se nevsiljivo pogovarjajo. Posebej zvečer, ko se napolnijo družabna shajališča in te zapeljejo v veselo druženje. Vsi so tu – mladi, manj mladi in starejši. Enakopravno – moški in ženske. Vzdušje iz osemdesetih letih prejšnjega stoletja.

No, in tako sem izvedela, da je Danska edina skandinavska država, kjer je kozarček vina ali piva del kulture, saj so tudi sami proizvajalci prav izvrstnega piva. V drugih skandinavskih državah, pa je alkohol uvožen, zelo drag in na nekaterih javnih mestih celo prepovedan.

Druga podobnost je, da smo oboji majhni: Dancev je slabih šest milijonov. In pa tudi to, da imamo brezplačno šolstvo, zdravstvo in dobro urejeno socialno skrb.

Očarljivi so danski parki in tudi skupni vrtovi med hišami. Za urejenost parkov skrbi občina.

Danci ne komplicirajo

Danska najpriljubljenejša jed: obloženi kruh (smørrebrød), ki se dobro poda k pivu ali šnoppu.

Najlepše pa so njihove hiše. V združevanju starega in novega so pravi umetniki. Tudi v starinskih hiškah naredijo vse, da je bivanje udobno, obenem pa ne zmanjšajo izvirne lepote. Brez vsakega zadržka, postavljajo ob stare moderne hiše, vendar tako, da videz kot celota ni iznakažen. Tudi kakšno cerkev znajo predelati v uporabno stavbo in ji dodati barček.

O njihovi prostodušnosti priča tudi danska najbolj tipična jed – obloženi kruh (smørrebrød) z vsakovrstnimi dobrotami – ter to, da si naredijo uživaški piknik, že na majhni klopici, na polomu ob vodi ali na zelenici v parku. Imajo pa tudi dober smisel za humor. In kot piše v turističnem vodniku, so izumitelji ležernega uživanja – hygge – ter med najbolj srečnimi narodi na svetu.

Visok davek – veliko ugodnosti za državljane

"Čemu pripisati dejstvo, da ste med najbolj srečnimi narodi na svetu" – sem spraševala ljudi, ki sem jih srečevala. "Visokemu davku" – je bil najpogostejši odgovor. Davek namreč omogoči dobre in brezplačne šole, brezplačno zdravstvo ter neprofitna stanovanja (v njih živi približno tretjina prebivalstva). Zato imamo več izobraženih, več družbeno aktivnih ljudi, dovolj sindikatov ... kar ovira oblastnike pri izžemanju prebivalstva. Ne dogaja se, da bi bil zaposleni reven. Drugi razlog pa je visoka stopnja demokratičnosti – vse odločitve znotraj manjših in večjih kolektivov se zgodijo skozi pogovor in sprejemanje soglasja. Demokracija je bila na Danskem uvedena že leta 1849; tudi ženske so kmalu postale enakopravne, leta 1915.

Hiše na Danskem so čudovite.

VUC Roskilde – zares posebna šola

VUC (voksenuddannelsescenter – center za izobraževanje odraslih) je neke vrste pripravljalo izobraževanje za odrasle, oziroma šola za »drugo možnost«. V Sloveniji taka šola ne obstaja. Ne kot javna šola. Nekateri programi se pri nas izvajajo v posamičnih zasebnih šolah ali v *Ljudskih univerzah* in so večinoma plačljivi. Ta šola pa je brezplačna, le nek simbolični znesek (približno 80 evrov letno na predmet) moraš položiti za varščino in ti ga, ko dobiš diplomu, vrnejo.

Ideja šole je sledeča: Če ti morda takoj po srednji šoli še ne paše študirati in bi se rad le pripravil na študij, lahko tukaj obiskuješ nekatere predmete za eno leto ali dve, ter bolje spoznaš, kaj te v življenju

veseli. Ali pa če bi rad kasneje v življenju pridobil novo znanje, se morda odločil za drugi poklic, prideš sem. Nekateri pa se odločijo, da bi po opravljeni poslovni karieri, ko so že v penziji, želeli novo znanje. Zato so učenci šole stari 18-70 let. Med njimi pa je tudi veliko tu živčih tujcev, ki poglobljajo znanje jezika ter pridobivajo nova znanja. V času mojega obiska, je bila med študenti 60 letna gospa, ki bi rada ob koncu svoje kariere postala duhovnica. Zato obiskuje nekatere predmete, da bo kasneje lahko naredila izpit iz teologije.

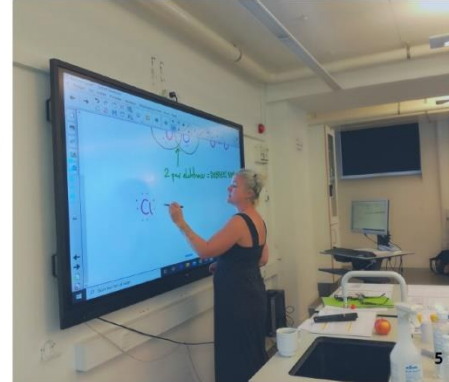
Tehnološko napredna šola

Še ena osupljiva reč: Tukaj je samoumevno, da so vsi učenci prisotni z računalniki, tablicami ali telefoni. Tudi table so »pametne« – pravzaprav veliki računalniški ekrani. Vse kar je zapisano na tablo, je takoj poslano učencem kot zapisek ure, pa tudi vsa učna gradiva in obvestila so dostopna preko enotnega računalniškega sistema (CANVAS). To zelo olajšuje pouk, pa tudi celotno koordinacijo šole. Recimo, če nek učitelj zbolí ali odide s šole, ga z lahkoto nadomešča novi.

VUC Roskilde – zares posebna šola

- 1 Redni sestanek vodstva šole.
- 2 Zbornica v mansardnem delu šole, prijetna, svetla, domačna ...
- 3 Delo v parih na prostem pred šolo.
- 4 Nenadkriljivi Raino Kristian Hansen (desno) z novim učiteljem, ki ga uvaja v delo.
- 5 Interaktivna tabla pri pouku kemije z Annie Truelsen.
- 6 Z učiteljico Lis Rydahl Eilertzen pri gastronomiji :)
- 7 Knjižnica, ki služi kot učilnica pri individualnem delu angleščine.
- 8 Sodelovanje VUC v natečaju COROlab .

Spremljanje učiteljev

Verjetno se tej učni aktivnosti reče *job shadowing* prav zato, ker za nekim učiteljem zmeraj hitiš kot njegova senca, iz zbornice v razred in nazaj, pa spet v knjižnico, na kavo ... Moje spremljanje pa je bilo še posebej temeljito, saj sem vsak dan spremljala najmanj enega, običajno pa dva učitelja. Zato sem

lahko pokukala v prav vse koticke šole in zastavila veliko radovednih vprašanj. Pridružila sem se celo rednemu dvotedenskem sestanku vodstva šole. V času mojega obiska je bil le-ta v kraju Køge, kjer je podružnica VUC Roskilde in kjer smo si ogledali nove prostore, kamor se bo preselil del pouka. Lahko bi pomislili, da nisem nič razumela, ko je šolski upravni odbor govoril dansko. Pa sem, marsikaj. Predvsem to, da je točnost in spoštovanje časovnice lepa vrlina. Da tukaj obstaja kultura razpravljanja – v debati, ki je bila bolj in manj strastna, nihče ni ves čas molčal ali pa ves čas govoril, vsi pa so izrazili svoja stališča. Videla pa sem tudi tloris novih učilnic ter drugih prostorov, ki so po danskem arhitekturnem slogu domiselno razporejeni, povezuje jih hodnik v obliki trikotnika. Vsi prostori pa imajo ogromna okna in veliko naravne svetlobe.

Roskilde – vikinško mesto

Roskilde je bil prva danska prestolnica, mesto pa je bilo ustanovljeno v 10 stoletju. V njem stoji ena najprivlačnejših danskih stolnih cerkva, ki spada pod *Unescovo* zaščito. V njej so pokopani vsi vladarji Danske, vključno z vikinškim kraljev Haraldom I (Modrozobim). V Roskilde lahko pridete na plovbo z vikinškim čolnom in si ogledate vikinški muzej ali pa uživate na poletnem rok festivalu, kjer se konec junija zbere približno 130.000 ljubiteljev glasbe. V predelu mesta, ki se imenuje Musicon, kjer stoji tudi *Muzej pop, rock in mladinske kulture*.

Najlepši pa je sprehod v pristanišču. Nasploh je to očarljiva stran Danske – morje te spremlja, kamor koli potuješ (noben kraj na Danskem ni oddaljen več kot 50 km od morja). Ob obali pa se raztezajo mnoge kolesarske in sprehajalne poti. Zato sem jo v soboto mahnila na izlet s kolesom, do 8 km oddaljene majhne družinske pivovarne Herslev, čez polja in gozdove, mimo jezerc ter čudovitih vasi, pa tudi mogočnih dvorcev.

V stolni cerkvi v Roskilde, ki spada pod Unescovo zaščito, so pokopani vsi vladarji Danske, vključno z vikinškim kraljev Haraldom I (Modrozobim). Avtor prve fotografije je Jens Cederskjold.

Musicon je nastal na območju opustošene tovarne z betonskimi izdelki: tukaj so svoj prostor dobili ustvarjalci, glasbeniki, skejterji ... hkrati pa je postal »eksperimentalna delavnica« za urbane bivanjske pristope. Skrajno levo *Muzej Musicon – pop, rock in mladinske kulture*.

Najlepše v Roskilde je pristanišče. Plovete lahko tudi z vikinško ladjo.

Kolesarjenje po podeželju Roskilda, čez polja in gozdove, mimo jezerc ter čudovitih vasi, pa tudi mogočnih dvorcev, do 8 km oddaljene majhne družinske pivovarne Herslev.

Rojstno mesto Hansa Christiana Andersena

Ja, Odense. Do tja je iz Roskilde manj kot ura in pol z vlakom. To je eno najstarejših danskih mest, ki je dobilo ime po Nordijskem bogu Odinu. Majhno in čarobno, kot iz pravljice. Tudi hiška, in ulica, kjer se je slavniti pravljicar rodil (2. aprila 1805), spominja na podobo iz porumenele razglednice. Ko je imel H.C. Andersen dve leti, pa so se preselili na drugo stran mesta. Tudi ta hiška je ostala nespremenjena in kaže na skromnost, v kateri je živel pisateljeva družina (oče je bil čevljar). Pravljico *Cesarjeva nova oblačila* pa smo nedavno proslavili tudi v našem izobraževalnem društvu *Jasa* – v celoti smo jo objavili v novi knjigi [*Kakšno Slovenijo si želim*](#), kot bodrilo mladim, naj pripovedujejo resnico. Že zato se je bilo treba prit pokloniti temu mestu in častivrednemu pisatelju.

Pa še utrinek iz danskega vlaka: seveda, veliko ljudi gleda v telefone ali tablice, ampak veliko deklet in žensk pa plete – prav lepo. Izvedela sem, da so nedavno spet obudili ta hobi.

Znameniti pravljicar je bil navdušeni popotnik.

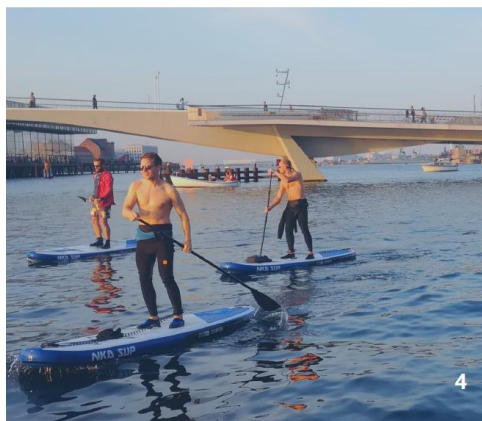
Rojstna hiša (skrajno desno) in ulica je ohranila prvobitno podobo.

Hiša, kamor so se preselili Andersenovi, ko je imel dve leti.

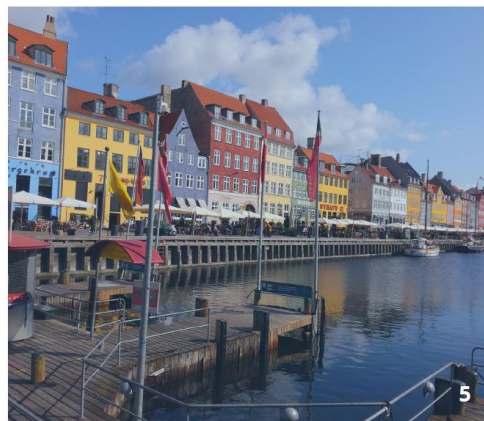
Kopenhagen

Seveda, ne gre da bi prezrili prestolnico. Obiskala sem jo na poti z letališča in nazaj. Da sem si jo ogledala zares temeljito, mi je pomagalo izposojeno električno kolo. Pa tudi z ladjico smo potovali po mestnih zalivih in kanalih s pisanimi hiškami (Nyhavn), kjer je najlepše. Lepa so seveda tudi vsa druga mestna prizorišča: zabaviščni park Tivoli, ki je drugi najstarejši na svetu, sprehajalni del mesta z meščanskimi hiškami, poln trgovin in barov, pa čudoviti parki.

KOPENHAGENSKI UTRINKI

- 1 Tivoli - drugo najstarejše zabavišče na svetu,
- 2 Spontani koncert na Christianshavn,
- 3 Izlet za ladjico in domovi na vodi,
- 4 Urbana plaža - prijetno s koristnim,
- 5 Nyhaven,
- 6 Narodni muzej,
- 7 Druženje pred »cerkvenim« barom,
- 8 Sprehajalni del mesta (foto: Atlandited phototravel).

V Narodni galeriji sem izvedela vse od prvih poselitev Danske preko vikinškega obdobja do današnjega časa. Najbolj zanimivo pa je neodvisno mesto v mestu – Christiania, ki predstavlja varni kotiček za vse »neprilagojene«. Leta 1970 so namreč nekateri izobraženci in uporniki zavzeli opuščeno vojaško cono in jo pretvorili v samooskrbno skupnost, v kateri delujejo bari, galerije, glasbene avenije in zadržna trgovina »ni-da-ni«. Celotno območje pa izgleda kot čudežna dežela, polna kričečih barv, grafitov, domiselnih hišk in koticov – ena sama odprta galerija vsemogočnih kipov in skulptur. Prebivalci pa so prijazni in družabni.

Tudi tokrat sem se poučila, kako je z delovnimi nalogami. Treba jih je prevzeti le toliko, da si lahko zagotovimo čas tudi za druge vsebine. Življenja ne smemo pretvoriti v dirko. Kdor počasi hodi, dlje pride in več vidi. Ima več od življenja, torej.